

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 20.08.1971, sp. zn. 2 Cz 42/71, ECLI:CZ:NS:1971:2.CZ.42.1971.1

Číslo: 72/1971

Právní věta: Z ustanovení § 20 odst. 2 vyhlášky ministerstva financí č. 48/1964 Sb. ani z ustanovení § 363 a násl. o. z. nelze vyvodit, že platí vyvratitelná domněnka, že věc byla uložena způsobem uvedeným v ustanovení § 20 odst. 2 citované vyhlášky a že proto pojišťovna je povinna plnit, pokud neprokáže, že v době krádeže nebyly cennosti zamčeny.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 20.08.1971

Spisová značka: 2 Cz 42/71

Číslo rozhodnutí: 72

Číslo sešitu: 9

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Pojištění

Předpisy: 99/1963 Sb. § 6

§ 120

§ 157

§ 213 40/1964 Sb. § 363 48/1964 Sb. § 20

§ 79

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 72/1971 sb. rozh.

Z ustanovení § 20 odst. 2 vyhlášky ministerstva financí č. 48/1964 Sb. ani z ustanovení § 363 a násl. o. z. nelze vyvodit, že platí vyvratitelná domněnka, že věc byla uložena způsobem uvedeným v ustanovení § 20 odst. 2 citované vyhlášky a že proto pojišťovna je povinna plnit, pokud neprokáže, že v době krádeže nebyly cennosti zamčeny.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR z 20. 8. 1971, [2 Cz 42/71](#))

Rozsudkem okresního soudu v Příbrami z 26. 6. 1968 byla žalovaná pojišťovna uznána povinnou zaplatit žalobcům 5000 Kčs a nahradit náklady řízení. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že vkladní knížka žalobců byla v přesně nezjištěné době odcizena neznámým pachatelem, a že z ní bylo neoprávněně vybráno 11 000 Kčs. Žalovaná odpovídá žalobcům z pojistné smlouvy až do částky 5000 Kčs, poněvadž se jí nepodařilo prokázat, že vkladní knížka nebyla v době, kdy došlo

ke krádeži, když byl tento byt podle zjištění jinak zamykán vždy, jakmile jej opustili všichni členové domácnosti.

Krajský soud v Praze poukázal na skutková zjištění a právní závěry soudu prvního stupně a dospěl ke shodnému závěru, že žalovaná je povinna žalobci plnit, poněvadž nebylo prokázáno, že byt zůstal v době, kdy došlo ke krádeži, neuzamčený; proto rozsudek soudu prvního stupně potvrdil.

Nejvyšší soud ČSR rozhodl o stížnosti pro porušení zákona, podané generálním prokurátorem ČSR, tak, že rozsudky soudů obou stupňů byl porušen zákon.

Z odůvodnění:

Pro občanské soudní řízení platí zásada materiální pravdy, která je vyjádřena zejména v ustanoveních § 6 a § 120 odst. 1 o. s. ř., podle nichž jsou soudy povinny zjistit co nejúplněji a nejúčelněji skutečný stav věci, rozhodují o tom, které z navrhaných důkazů je třeba provést a provádějí i jiné důkazy, než jsou navrhovány. V odůvodnění rozsudku jsou pak soudy povinny (§ 157 odst. 2 o. s. ř.) uvést podstatný obsah přednesů, stručně a jasně vyložit, které skutečnosti měly prokázány a které nikoliv, o které důkazy opřely svá skutková zjištění a jakými úvahami se při hodnocení důkazů řídily a posoudit zjištěný skutkový stav podle příslušných ustanovení, jichž použily.

Soud prvního stupně takto v této věci nepostupoval, skutkový stav náležitě nezjistil a v odůvodnění rozsudku se s výsledky řízení dostatečně nevypořádal, takže jeho odůvodnění je neurčité a nepřesvědčivé. Odvolací soud tato pochybení nenapravil (§ 213 o. s. ř.), zásadami uvedenými v ustanovení § 157 odst. 2 o. s. ř. se také neřídil a přesto konstatoval, že skutková zjištění a právní závěry soudu prvního stupně jsou správné a rozsudek tohoto soudu potvrdil.

Jak soudy obou stupňů správně a ve shodě s výsledky řízení konstatovaly, jde o nárok z pojistné smlouvy, která v podrobnostech, zejména pokud jde o pojištění souboru zařízení domácnosti, a tedy i cenností, odkazuje na občanský zákoník a vyhlášku ministerstva financí č. 48/1964 Sb. o pojistných podmínkách pro pojištění majetku. Nutno proto vycházet zejména z ustanovení § 20 citované vyhlášky, podle jehož prvního odstavce vzniká z pojištění pro případ odcizení věcí právo na plnění jen tehdy, když pojištěná věc byla odcizena způsobem, při kterém pachatel překonal překážky nebo opatření bránící jejímu odcizení, a podle druhého odstavce uváděného ustanovení je právo na plnění v případě, že byly odcizeny cennosti, jenom tehdy, jestliže byly odcizeny z uzamčených místností určených k bydlení nebo z uzamčených schránek. Soudy obou stupňů sice z tohoto ustanovení, zejména z jeho druhého odstavce, vycházely, ovšem toto ustanovení nesprávně vyložily. Jestliže podle ustanovení § 20 odst. 2 vyhlášky č. 48/1964 Sb. vzniká právo na plnění jenom tehdy, byla-li cennost odcizena z uzamčené místnosti určené k bydlení nebo z uzamčené schránky, pak nelze dospět k jinému závěru než že žaloba, kterou pojištěný uplatňuje v konkrétním případě právo na plnění z pojistné smlouvy, může mít proti pojišťovně úspěch jenom tehdy, jestliže soud, po řádném zjištění skutečného stavu věci a po náležitém zhodnocení výsledků dokazování, dospěje k závěru, že k odcizení věci, v konkrétním případě vkladní knížky, došlo způsobem uvedeným v tomto zákonném ustanovení, které bylo součástí pojistné smlouvy. Přitom je především věcí žalobce, aby již v žalobě (§ 79 odst. 1 o. s. ř.) pravdivě vylíčil rozhodující skutečnosti a označil důkazy, jichž se dovolává, i když ovšem soudy samy rozhodnou o tom, které z navrhaných důkazů provedou, a provedou případně i jiné důkazy, než jsou navrhovány (§ 120 odst. 1 o. s. ř.). Bylo proto třeba, aby žalobci již v žalobě uvedli, kdy a za jakých okolností k jimi tvrzené krádeži vkladní knížky došlo, a nabídli o tom důkazy, aby soud mohl posoudit, které důkazy nutno provést ke zjištění skutečností rozhodných pro posouzení, zda žalobci jako pojištění neporušili (§ 364 odst. 1 o. z.) povinnosti směřující k odvrácení nebo zmenšení nebezpečí, jež jsou jim uloženy právními předpisy nebo které na sebe vzali smlouvou, a zda vkladní knížku měli v době krádeže uloženou způsobem stanoveným v ustanovení § 20 odst. 2 vyhlášky č. 48/1964 Sb. Soud prvního stupně se věcí z tohoto hlediska nezabýval a odvolací soud

jeho pochybení nenapravit. Soudy obou stupňů nesprávně vyložily ustanovení § 20 odst. 2 citované vyhlášky a vycházely z toho, že pojišťovna odpovídá z pojistné smlouvy, když se jí nepodařilo prokázat, že vkladní knížka byla v době krádeže uložena v bytě, který nebyl uzamčen. Tento výklad je v rozporu s jasným zněním ustanovení § 20 odst. 2 citované vyhlášky; ani z něho ani z ustanovení § 363 a násl. o. z. nelze vyvodit, jak se soudy obou stupňů nesprávně domnívaly, že pojišťovna je povinna plnit, pokud neprokáže, že v době krádeže nebyly cennosti zamčeny, a že tedy platí vyvratitelná domněnka, že věc byla uložena způsobem uvedeným v ustanovení § 20 odst. 2 vyhlášky č. 48/1964 Sb.

Soudy obou stupňů vycházely z toho, že vkladní knížka byla odcizena, nevyložily však (§ 157 odst. 2 o. s. ř.) o které důkazy tato skutková zjištění opřely a jakými úvahami se při hodnocení důkazů řídily. Soudy vycházely z nesprávného výkladu ustanovení § 20 odst. 2 vyhlášky č. 48/1964 Sb. a měly za to, že je na žalované, aby prokázala, že byt, popř. obytná místnost, nebyly v době, kdy došlo ke krádeži, zamčeny, a v důsledku toho se nezabývaly otázkou, kdy a jakým způsobem a za jakých okolností vkladní knížka byla odcizena. Zejména se nevypořádaly dostatečně s tím, že trestní stíhání vedené bezpečnostními orgány bylo přerušeno, když se nepodařilo zjistit skutečnosti, které by opravňovaly ke stíhání určité osoby, a tedy ani kdy, kým a jak ke krádeži došlo. Nevypořádaly se ani s tím, že vkladní knížka měla být uložena v sekretáři, který, i kdyby bylo možno sekretář považovat za schránku ve smyslu ustanovení § 20 odst. 2 vyhlášky č. 48/1964 Sb., nebylo možno považovat za schránku uzamčenou již proto, že klíč od tohoto sekretáře býval podle výsledků dosavadních zjištění vždy ponecháván v zámku. Pokud by se nedalo bezpečně prokázat, kdy ke krádeži došlo, pak se nemohlo provádět ani dokazování směřující k tomu, za jakých okolností se tak stalo, zejména zda obytná místnost, v níž byla vkladní knížka uložena, případně byt, jehož byla tato obytná místnost součástí, byly v rozhodné době uzamčeny. Konstatování odvolacího soudu, že „nebyl-li pachatel dosud zjištěn, je předpokladem že peníze byly odcizeny z uzamčených místností určených k bydlení“, není ničím podložen.

Soudy obou stupňů, které vycházely z nesprávného právního názoru, nezjistily náležitě skutečný stav věci a s výsledky řízení se řádně nevypořádaly, porušily zákon v ustanoveních § 6, § 79 odst. 1, § 120 odst. 1, § 132 a § 157 odst. 2 o. s. ř. ve spojení s ustanoveními § 363 o. z. a § 20 odst. 2 vyhlášky č. 48/1964 Sb.